

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Сергійчук Сергій Ілліч

УДК: 331.101.6

**УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНІСТЮ ПРАЦІ
В МАШИНОБУДУВАННІ**

Спеціальність 08.00.07 – демографія, економіка праці,
соціальна економіка і політика

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Донецьк – 2011

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі менеджменту Національного університету кораблебудування Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент

Карась Петро Миколайович,

Національний університет кораблебудування

імені адмірала Макарова Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України (м. Миколаїв),

завідувач кафедри економічних структур і механізмів

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор, **Семикіна Марина Валентинівна,**
Кіровоградський національний технічний університет МОНМС України, завідувач
кафедри економіки та організації виробництва (м. Кіровоград);

кандидат економічних наук, **Додонов Олег Володимирович,** Луганська філія
Інституту економіко-правових досліджень НАН України, завідувач відділу
регіональних проблем підвищення продуктивності праці (м. Луганськ)

Захист відбудеться «29» березня 2011 р. о 10 годині на засіданні
спеціалізованої вченої ради Д 11.051.03 у Донецькому національному університеті за
адресою: 83015, м. Донецьк, вул. Челюскінців, 186, економічний факультет, ауд.409.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Донецького національного
університету Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України за адресою:
83001, м. Донецьк, вул. Університетська, 24.

Автореферат розісланий « » лютого 2011 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
доктор економічних наук, доцент

С.П. Калініна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах господарювання провідним завданням стає забезпечення конкурентоспроможності національної економіки через ефективне управління продуктивністю праці як на рівні національної економіки, так і на рівні окремих її галузей та підприємств. Має місце суттєве відставання показника продуктивності праці в Україні від рівня розвинутих країн – таких як США, Японія, країни Західної Європи та Південно-Східної Азії, що, насамперед, обумовлено значним технологічним та інформаційним розривом, величезним відставанням у технічній оснащеності виробництва, його інтенсивності, низьким рівнем організації праці, виробництва й управління. Найбільш гостро це проблема відчувається у машинобудуванні.

Вагомий внесок у дослідження методологічних, методичних та прикладних аспектів підвищення продуктивності праці належить зарубіжним дослідникам Ф. Гілберту, Г. Емерсону, Ф. Енгельсу, О. Конту, К. Марксу, Р. Оуену, У. Петті, Д. Рікардо, Ф. Тейлору, А. Файолю та ін. Серед сучасних учених-економістів суттєвий внесок у розвиток теорії планування, виміру, оцінки, контролю та підвищення продуктивності праці здійснили такі вітчизняні та російські вчені, як В. Антонюк, В. Астраускас, О. Амоша, Д. Богиня, І. Бондар, Р. Гаврилов, Б. Генкін, О. Германова, О. Додонов, А. Колот, Н. Лук'янченко, О. Мартякова, В. Пласов, І. Прокопенко, М. Семикіна та ін.

Зважаючи на тенденції посилення інтеграційних процесів та негативний вплив світової кризи на вітчизняний ринок праці і національну економіку в цілому, виникає необхідність формування нових концептуальних підходів щодо управління продуктивністю праці як на макро-, так і на мікроекономічному рівні. Тому питання забезпечення зростання продуктивності праці не можуть бути вирішені тільки на рівні окремо взятих машинобудівних підприємств. Вищезазначене обумовило вибір теми дисертаційної роботи, постановку її мети і задач дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано згідно з планом науково-дослідних робіт інженерно-економічного факультету Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова (м. Миколаїв) за держбюджетними темами: "Дослідження механізмів мотивації праці суб'єктів інтелектуального потенціалу в технічному ВНЗ: регіональний та галузевий аспекти" (2005–2008 рр., номер державної реєстрації 0105U01762), в рамках якої надано пропозиції щодо удосконалення управління індивідуальною продуктивністю праці; "Моделі, методи та інформаційні технології управління програмами розвитку наукомістких виробництв" (2008–2011 рр., номер державної реєстрації 0108U001167), в рамках якої удосконалено концептуальні підходи щодо управління продуктивністю праці у машинобудуванні в сучасних умовах господарювання.

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційної роботи є розвиток теоретико-методологічних основ дослідження продуктивності праці і розробка науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму управління продуктивністю праці в машинобудуванні.

Відповідно до мети роботи в дисертації поставлено і вирішено такі **задачі**:

- визначити соціально-економічну сутність управління продуктивністю праці;

- дослідити чинники зростання продуктивності праці відповідно до етапізації розвитку національної економіки;
- проаналізувати науково-методичні підходи щодо оцінки і вимірювання продуктивності праці;
- здійснити оцінку продуктивності праці в контексті макроекономічної трансформації національної економіки в умовах кризи;
- дослідити стан продуктивності праці у промисловості;
- проаналізувати управління продуктивністю праці на підприємствах машинобудування України;
- розглянути процес формування інноваційної інфраструктури як передумови підвищення рівня продуктивності праці і конкурентоспроможності промисловості;
- здійснити прогнозування продуктивності праці в системі макроекономічних показників;
- визначити напрямки удосконалення механізму управління продуктивністю праці на машинобудівному підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес управління продуктивністю праці в машинобудуванні.

Предметом дослідження є теоретичні засади та організаційно-економічний механізм управління продуктивністю праці на макро-, галузевому та мікрорівні в контексті забезпечення конкурентоспроможності національної економіки.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дисертаційної роботи є положення сучасної економічної теорії, наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних вчених з проблематики дослідження продуктивності праці.

У процесі дослідження використано діалектичний метод наукового пізнання, а також загальнонаукові методи пізнання: метод теоретичного узагальнення та системного аналізу (для дослідження теоретичних засад зростання продуктивності праці); аналізу і синтезу (для обґрунтування концептуального підходу до управління продуктивністю праці на макро- та мікроекономічних рівнях управління в сучасних умовах господарювання); методи статистичного та економіко-математичного аналізу (для оцінки стану та динаміки продуктивності праці в сучасних умовах на макро- та мікроекономічному рівнях, а також для визначення впливу продуктивності праці на рівень конкурентоспроможності національної економіки України); класифікаційно-аналітичний метод (при визначенні провідних чинників суспільної продуктивності праці на стадіях розвитку національної економіки), соціологічний метод (при розробці механізму управління продуктивністю праці на підприємствах машинобудування).

Інформаційною основою дослідження виступають законодавчі та нормативно-правові акти України, дані Державного комітету статистики України, аналітичні звіти й інформаційні матеріали Міністерства праці і соціальної політики України, Міністерства промислової політики України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців у сфері продуктивності праці, дані первинної статистичної звітності підприємств.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у поглибленні існуючих теоретико-методологічних основ дослідження продуктивності праці та розробці

науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення управління продуктивністю праці на державному, галузевому та мікрорівні.

Конкретні наукові результати, що характеризують новизну проведеного дослідження, полягають у такому:

вперше:

розроблено *структурну схему модернізації національної економіки з метою забезпечення її конкурентоспроможності*, яка визначає умови переходу до модернізаційного економічного розвитку національної економіки, інструменти технологічної модернізації промислової політики, завдання та заходи модернізації, умови реалізації промислової політики, умови реалізації довгострокової політики розвитку конкурентоспроможності; критеріальними ознаками успішності реалізації якої є зростання експорту продукції кінцевого виробництва; розробка та реалізація заходів щодо вдосконалення регуляторної політики держави; розвиток підприємництва в напрямі "покращення" ведення бізнесу; формування інститутів розвитку, які можуть компенсувати "провали ринку" щодо підтримки прикладних інновацій, які є основою управління продуктивністю праці;

удосконалено:

класифікацію чинників зростання продуктивності праці, а саме на основі систематизації чинників зростання продуктивності праці для умов економіки різного типу (факторно-орієнтованої економіки; економіки, яка орієнтована на ефективність; умов інноваційно-орієнтованої економіки), розроблено *класифікацію чинників зростання продуктивності праці для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки* за такими групами: удосконалення управління, організації виробництва і праці; економічні чинники; освоєння інновацій; соціальні чинники;

науково-методичний інструментарій оцінки рівня продуктивності праці, а саме враховуючи, що традиційні методичні підходи щодо аналізу продуктивної праці на підприємствах мають ряд недоліків (через складність аналізу показників неможливо здійснювати поточний моніторинг і здійснювати оперативне корегування управління продуктивністю праці, внаслідок чого не враховуються багато змін, які відбуваються на підприємстві щоденно), запропоновано *структурну модель визначення продуктивності праці відповідно до інтегрованої концепції управління продуктивністю праці*, яка передбачає поєднання багатфакторної моделі аналізу продуктивності праці, багатокритеріального та нормативного методів;

організаційно-економічний механізм управління продуктивністю праці через *розробку логіко-послідовної схеми підтримки прийняття рішень з управління продуктивністю праці*, яка базується на наступних принципах: формування оптимального стандартного набору показників вимірювання продуктивності, який відповідає специфічним умовам підприємства; реалізація концепції партисипативності управління продуктивністю праці на підприємстві; створення прозорої економічної системи управління продуктивністю; система управління продуктивністю праці має бути включена до комплексної системи управління підприємством; здійснення прогнозу очікуваних результатів від підвищення продуктивності праці на підприємстві за умов вибору відповідних стимулів; успішність системи вимірювання продуктивності праці залежить від обґрунтованого вибору методів, об'єктів, суб'єктів і самого предмету

вимірювання; здійснення комплексної оцінки продуктивності від використання ключових елементів витрат (жива праця, технологія, матеріали, трудові процеси, технологічні процеси і т.п.);

отримали подальшого розвитку:

організаційно-економічні засади удосконалення управління продуктивністю праці: визначено передумови формування інтегральної парадигми управління продуктивністю праці, до яких віднесено такі: розуміння механізмів ринку й принципів управління як стратегічного елемента конкурентних можливостей суб'єктів господарювання; наявність перспектив інтеграції між економічними партнерами; подальший науково-технічний прогрес, насамперед, в галузі комунікацій, інформаційно-комп'ютерного забезпечення; впровадження гнучких автоматизованих виробництв; високий рівень конкуренції на ринку; зростання значення тимчасового фактора при прийнятті й реалізації управлінських рішень, у тому числі в інтеграційних системах;

теоретичні засади дослідження управління продуктивності праці, а саме через позиціонування продуктивності праці як важливої складової ланки управління як на макрорівні, так і на мікрорівні, обґрунтовано, що управління продуктивністю праці представляє собою механізм багатофункціонального взаємозв'язку між виробничими силами і виробничими відносинами, внаслідок чого має передбачати не тільки врахування факторів, які впливають на ефективність праці безпосередньо на виробництві, а й факторів, які визначають загальні пропорції праці в народному господарстві, механізм їх регулювання, рівень розвитку науки й знань, гнучкість і маневреність економічних методів управління, пріоритети інвестиційної політики, розподілу та кооперації праці, суспільну організацію праці, відтворення робочої сили.

Практичне значення наукових результатів полягає у розробці науково-методичного інструментарію управління продуктивністю праці на різних рівнях управління. Рекомендації автора, що розроблені за результатами досліджень, знайшли свою реалізацію в діяльності Миколаївської обласної організації профспілок працівників суднобудування України (довідка №08/01-83 від 19.11.2010 р.) – при розробці цільових програм економічного і соціального розвитку підприємств та в процесі колективно-договірного регулювання оплати праці; Союзу промисловців та підприємців Миколаївської області (довідка № 131/01-3 від 16.11.2010 р.) – пропозиції щодо адаптації багатофакторної моделі вимірювання продуктивності праці під інформаційні системи українського машинобудування; в практичній діяльності ВАТ "Миколаївський завод мастильного й фільтруючого обладнання" (акт впровадження № 26/74 від 12.09.2007 р.) – при розробці комплексного плану підвищення продуктивності праці й зниження собівартості продукції; АТВТ "Первомайськдизельмаш" (акт впровадження № 515 від 24.09.2007 р.) – пропозиції щодо забезпечення комплексної оцінки продуктивності праці на різних рівнях управління підприємством; ДП "Миколаївське авіаремонтне підприємство" (акт впровадження № 07-128 від 18.09.2007 р.) – при удосконаленні механізму управління продуктивністю праці.

Отримані наукові результати також використовуються в навчальному процесі Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України при створенні навчально-методичного комплексу та викладанні дисциплін "Економіка праці та соціально-трудова відносини", "Економіка праці в машинобудуванні", "Управління персоналом", "Нормування праці" (довідка № 976У від 20.09.2010 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі результати, викладені в дисертаційній роботі, отримані здобувачем самостійно та знайшли відображення в опублікованих працях автора. З робіт, опублікованих у співавторстві, використано тільки ті ідеї і положення, що належать автору особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідались і отримали схвалення на науково-практичних конференціях: Всеукраїнських наукових економічних читаннях "Перспективи регіонального розвитку в умовах подолання кризи" (м. Миколаїв, 2010 р.); Науково-технічній конференції професорсько-викладацького складу "Розвиток технологій менеджменту в морському транспортному комплексі України" (м. Миколаїв, 2010 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції "Обліково-аналітичне забезпечення в системі фінансово-економічної інформації" (м. Миколаїв, 2009 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції "Формування ефективного механізму корпоративного управління – сучасний стан та перспективи" (м. Миколаїв, 2009 р.); XIII Міжнародній науково-практичній конференції "Фінанси України" (м. Дніпропетровськ, 2009 р.); Всеукраїнських наукових економічних читаннях "Розвиток економічної науки та практики в умовах світових трансформацій" (м. Миколаїв, 2008 р.); Науково-технічній конференції професорсько-викладацького складу "Сучасні проблеми менеджменту" (м. Миколаїв, 2008 р.); Міжвузівській науково-практичній конференції "Проблеми та перспективи розвитку обліку і економічного аналізу" (м. Миколаїв, 2008 р.); VI Міжнародній науково-практичній конференції "Проблеми планування виробництва в умовах переходу до ринку" (м. Алушта, 2007 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції "Проблеми планування виробництва в умовах переходу до ринку" (м. Алушта, 2006 р.).

Публікації результатів дослідження. За результатами дослідження опубліковано 17 наукових робіт загальним обсягом 7,5 д.а., з яких особисто автору належать 6,7 д.а., з них у наукових фахових виданнях 10 робіт загальним обсягом 6,1 д.а., з яких особисто автору належить 5,3 д.а.

Обсяг і структура дисертаційної роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 211 найменувань, додатків. Зміст дисертації викладено на 203 сторінках друкованого тексту, включаючи 32 таблиці на 18 сторінках та 44 рисунків на 25 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету і задачі дослідження, його предмет і об'єкт, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі "*Теоретичні основи управління продуктивністю праці*" визначено соціально-економічну сутність управління продуктивністю праці; досліджено чинники зростання продуктивності праці відповідно до етапізації

розвитку національної економіки; проаналізовано науково-методичні підходи щодо оцінки і вимірювання продуктивності праці.

В сучасних умовах господарювання провідним завданням стає забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, де центральне місце належить забезпеченню високого рівня продуктивності праці. В результаті дослідження теоретичних основ продуктивності праці (А. Сміт, Г. Емерсон, К. Маркс, Ж.Б. Сей, Ф. Бастіа, Д. Кларк, Г. Джеймс, Д. Левін, А. Маслоу, Д. Мак-Клелланд, Е. Соколов, Д. Міллер, Р. Вайнер, С. Струмлілн, Є. Антосенков, Є. Капустін, В. Костаков, Л. Костін, О. Амоша, С. Бандур, Д. Богиня, І. Бондар, В. Данюк, О. Додонов, М. Долішній, Є. Качан, А. Колот, Е. Лібанова, Н. Лук'янченко, В. Онікієнко, І. Петрова, В. Савченко, М. Семікіна, О. Уманський, М. Чумаченко та ін.) встановлено відсутність однозначного визначення продуктивності праці. Важливість визначення даної категорії обумовлена не лише актуальністю забезпечення високого рівня продуктивності праці, а й роллю останньої у подоланні кризи. Таким чином, обґрунтовано, що продуктивність – це комплексна проблема, яку необхідно розглядати як в економічному, так і соціальному аспектах, а продуктивність праці є частковим показником продуктивності виробництва й основним показником результативності праці.

В результаті дослідження співвідношення понять "продуктивність праці" – "інтенсивність праці" – "ефективність праці" встановлено, що останнє є ширшим, ніж продуктивність, оскільки крім економічного, включає психологічний і соціальний аспекти. При цьому управління продуктивністю праці є важливою складовою ланкою управління як на макрорівні, так і на мікрорівні (рис. 1) і має бути спрямованим на оптимізацію всього комплексу результатів фінансово-господарської діяльності машинобудівного підприємства, зокрема – на збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, розширення її номенклатури, зниження необґрунтованих витрат, зростання прибутку, збільшення заробітної плати і підвищення конкурентоспроможності та ін.

Зроблено висновок, що *управління продуктивністю праці* уявляє собою механізм багатфункціонального взаємозв'язку між виробничими силами і виробничими відносинами, внаслідок чого має передбачати не тільки врахування факторів, які впливають на ефективність праці безпосередньо на виробництві, а й факторів, які визначають загальні пропорції праці в національній економіці, механізм їх регулювання, рівень розвитку науки й знань, гнучкість і маневреність економічних методів управління, пріоритети інвестиційної політики, розподілу та кооперації праці, суспільну організацію праці, відтворення робочої сили.

На основі проведеного дослідження визначено передумови формування інтегральної парадигми управління продуктивністю праці: поява нового розуміння механізмів ринку й розуміння принципів управління як стратегічного елемента в конкурентних можливостях суб'єктів господарювання; наявність перспектив інтеграції між економічними партнерами, нові організаційні відносини; подальший науково-технічний прогрес, насамперед в галузі комунікацій, інформаційно-комп'ютерного забезпечення; впровадження гнучких автоматизованих виробництв, що дозволяє формувати нові системи управління й взаємодії як всередині, так і поза організацією; високий рівень конкуренції на ринку, що вимагає підвищення рівня гнучкості й адаптивності

підприємств до умов ринкового середовища; зростання значення тимчасового фактора при прийнятті й реалізації управлінських рішень, у тому числі в інтеграційних системах.

Рис. 1. Основні етапи процесу управління продуктивністю праці на машинобудівному підприємстві

В результаті дослідження сутності, класифікації чинників і умов зростання продуктивності праці, запропоновано класифікацію чинників зростання продуктивності праці для умов економіки різного типу (факторно-орієнтованої; економіки, яка орієнтована на ефективність; інноваційно-орієнтованої економіки), на основі чого розроблено класифікацію чинників зростання продуктивності праці для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в цілому, так і машинобудування зокрема (рис. 2).

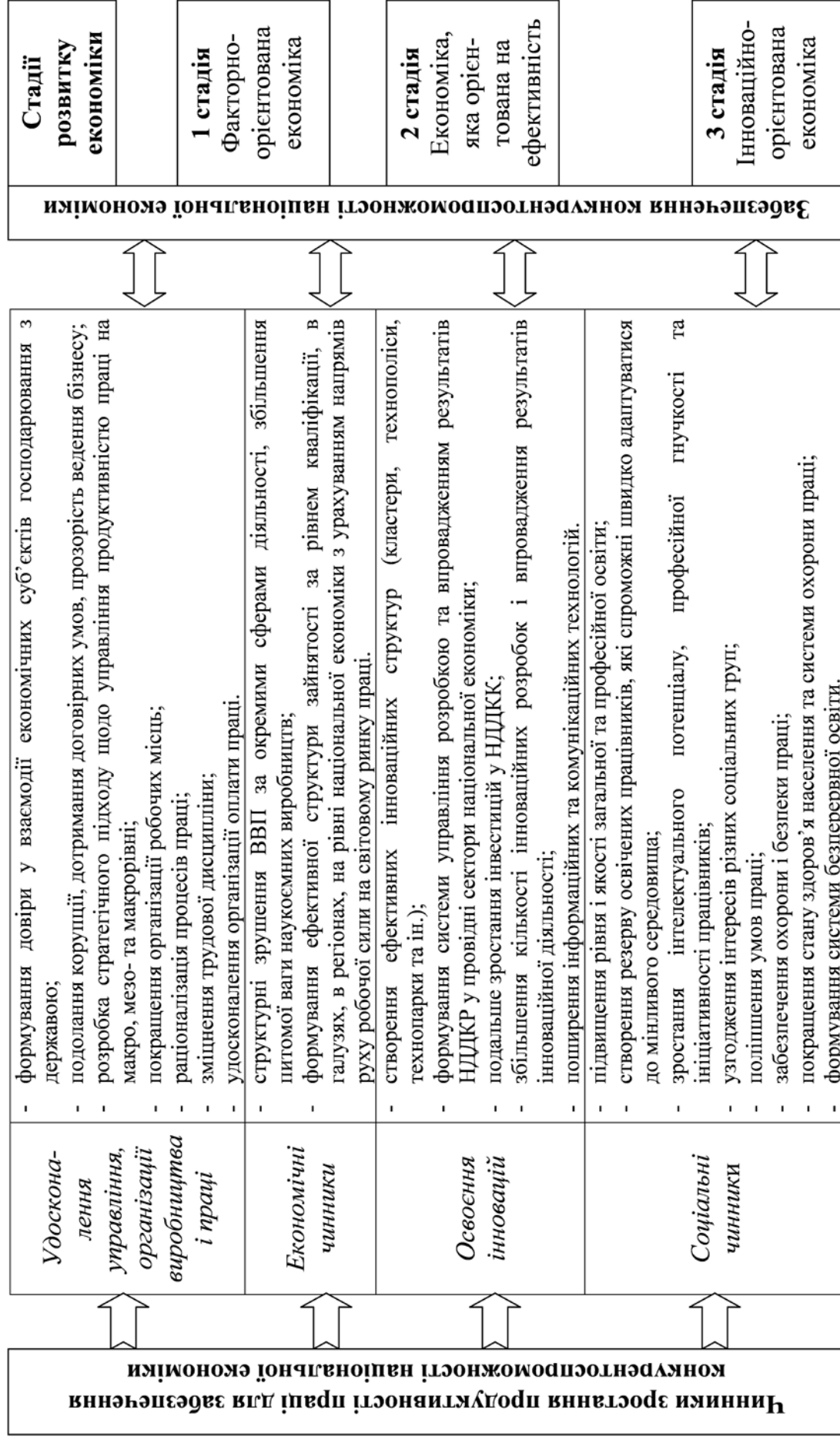

Рис. 2. Класифікація чинників зростання продуктивності праці для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки

В результаті аналізу науково-методичних підходів до оцінки і вимірювання продуктивності праці (нормативна методологія вимірювання продуктивності, метод номінальної групи, дельфійський метод, багатofакторна модель, багатокритеріальний метод) обґрунтовано, що з метою забезпечення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання необхідно використовувати підхід до аналізу продуктивності праці, який ґрунтується на таких засадах: обчислення та аналіз продуктивності праці в межах загальноприйнятої статистичної концепції її вимірювання; обчислення і аналіз продуктивності праці в межах розширеної концепції, коли випуск продукції вимірюється не тільки обсягом продукції, але й її результатом, отриманим від реалізації продукції споживачу. Запропоновано *структурну модель визначення продуктивності праці відповідно до інтегрованої концепції управління продуктивністю праці* (рис. 3).

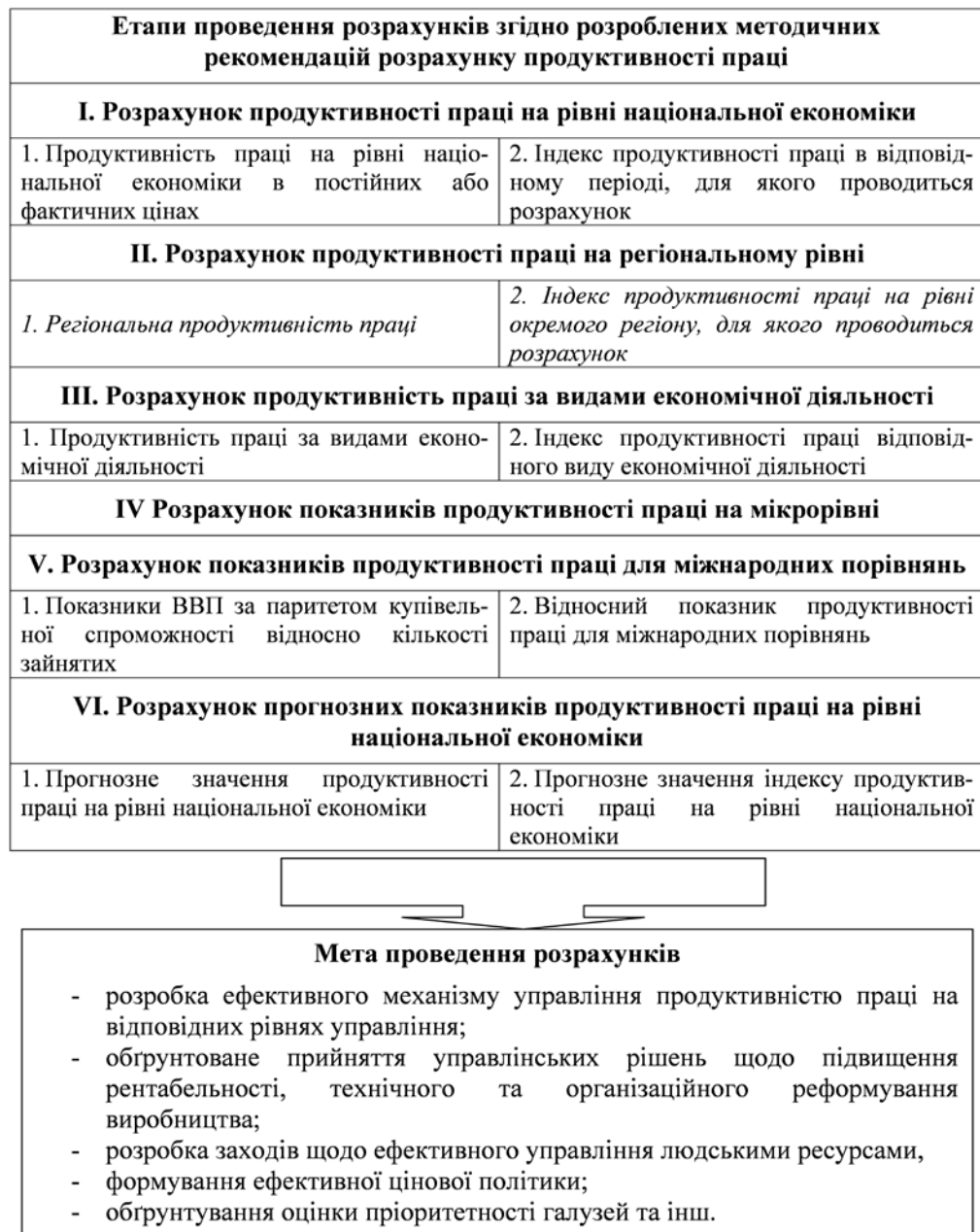

Рис. 3. Структурна модель визначення продуктивності праці відповідно до інтегрованої концепції управління продуктивністю праці

У другому розділі "*Аналіз механізму управління продуктивністю праці в машинобудуванні*" здійснено оцінку продуктивності праці в контексті макроекономічної трансформації національної економіки в умовах кризи; досліджено стан продуктивності праці у промисловості; проаналізовано управління продуктивністю праці на підприємствах машинобудування України.

Динаміка продуктивності праці виступає одним із ключових показників національної економіки, який характеризує ефективність використання праці. Результати розрахунків за запропонованою структурною моделлю визначення продуктивності праці відповідно до інтегрованої концепції управління продуктивністю праці (табл. 1) свідчать, що після поступового зростання протягом 1996–2008 рр., у 2009 р., внаслідок впливу економічної кризи відбулося значне зниження рівня продуктивності праці – на 35,78 %, порівняно з показником 2008 р., при скороченні обсягів ВВП майже на 38 %, порівняно з попереднім роком та кількості зайнятих на 786 тис. осіб.

Порівняння рівня продуктивності праці України з аналогічними міжнародними показниками свідчить про наявність суттєвого відставання показників продуктивності праці в Україні від рівня розвинутих країн (США, Японія, країни Західної Європи і Південно-Східної Азії), що зумовлено значним технологічним та інформаційним розривом, відставанням у технічній оснащеності виробництва, його інтенсивності, низьким рівнем організації праці, виробництва й управління та ін. За індексом продуктивності праці, обчисленим на основі даних МВФ і Міжнародної організації праці для 85 країн, у 2009 р. Україна посідала 72 місце (7203 дол./осіб). За оцінками аналітиків McKinsey Company, для підтримки темпів зростання ВВП на рівні 1998–2007 рр., Україні необхідно підвищити продуктивність праці щонайменше у 2,6 рази.

Таблиця 1

Показники продуктивності праці економіки України, 1996–2009 рр.

<i>Роки</i>	<i>ВВП у фактичних цінах, млн. грн.</i>	<i>Індекси-дефлятори</i>	<i>ВВП у постійних цінах*, млн. грн.</i>	<i>Кількість зайнятих, тис.чол.</i>	<i>Продуктивність праці</i>		<i>Індекс продуктивності праці</i>
					<i>у фактичних цінах, грн./чол.</i>	<i>у постійних цінах*, грн./чол.</i>	
1	2	3	4	5	6=2/5	7=4/5	8
1996	81519	1	81519	24114	3380,57	3380,57	1,0000
1997	93365	1,181	79055,88	23755,5	3930,25	3327,90	0,9844
1998	102593	1,121	77492,95	22998,4	4460,88	3369,49	1,0125
1999	130442	1,273	77398,68	19947,8	6539,17	3880,06	1,1515
2000	170070	1,231	81975,82	20 175,00	8429,74	4063,24	1,0472
2001	204190	1,099	89556,03	19 971,50	10224,07	4484,19	1,1036
2002	225810	1,051	94232,52	20 091,20	11239,25	4690,24	1,0459
2003	267344	1,08	103300,95	20 163,30	13258,94	5123,22	1,0923
2004	345113	1,151	115856,36	20 295,70	17004,24	5708,42	1,1142
2005	441452	1,245	119034,45	20 680,00	21346,81	5756,02	1,0083
2006	544153	1,148	127811,03	20 730,40	26249,04	6165,39	1,0711
2007	720731	1,227	137967,23	20 904,70	34476,98	6599,82	1,0705
2008	948056	1,286	141122,34	20 972,30	45205,15	6728,99	1,0196
2009	804899,54	1,373	87263,56	20 191,50	39863,29	4321,80	0,6423

* розрахунок ланцюгових індексів-дефляторів за базисним рівнем 1996 року

В результаті проведеного аналізу зроблено висновок, що через недосконале управління та недооцінку впливу чинників зростання продуктивності на стан національної економіки, в Україні сформувались потенційні загрози у технологічній сфері, сфері розвитку інновацій, охорони здоров'я, ринку праці тощо. Перевагою країни в контексті управління продуктивністю праці залишається стан розвитку середньої, вищої та професійної освіти.

Оцінка впливу ряду чинників зростання продуктивності праці на рівень конкурентоспроможності національної економіки свідчить про втрату позицій України у 2010 р. за наступними показниками глобального індексу конкурентоспроможності: забезпечення макроекономічної стабільності – на 26 пунктів (132 місце); ефективність товарного ринку – на 20 пунктів (129 місце); удосконалення бізнесу – на 9 пунктів (100 місце); рейтинг створення кластерів – на 20 пунктів; удосконалення процесу виробництва – на 6 пунктів. В цілому протягом 1999–2008 рр. в Україні спостерігались ознаки порушення макроекономічної рівноваги, оскільки наявне зростання у зазначений період не було зумовлено стабільними довгостроковими факторами: основний внесок у приріст ВВП забезпечував експорт товарів та послуг, а з 2005 р. новою рушійною силою зростання стало внутрішнє споживання, при цьому обидва джерела підтримувались кредитним бумом та зростанням обсягу соціальних виплат.

Крім того, характер зрушень основних макроекономічних показників, зокрема ВВП та продуктивності праці, які значно відставали від середньомісячної заробітної плати (рис. 4), є свідченням екстенсивного шляху розвитку та деіндустріалізації економіки України.

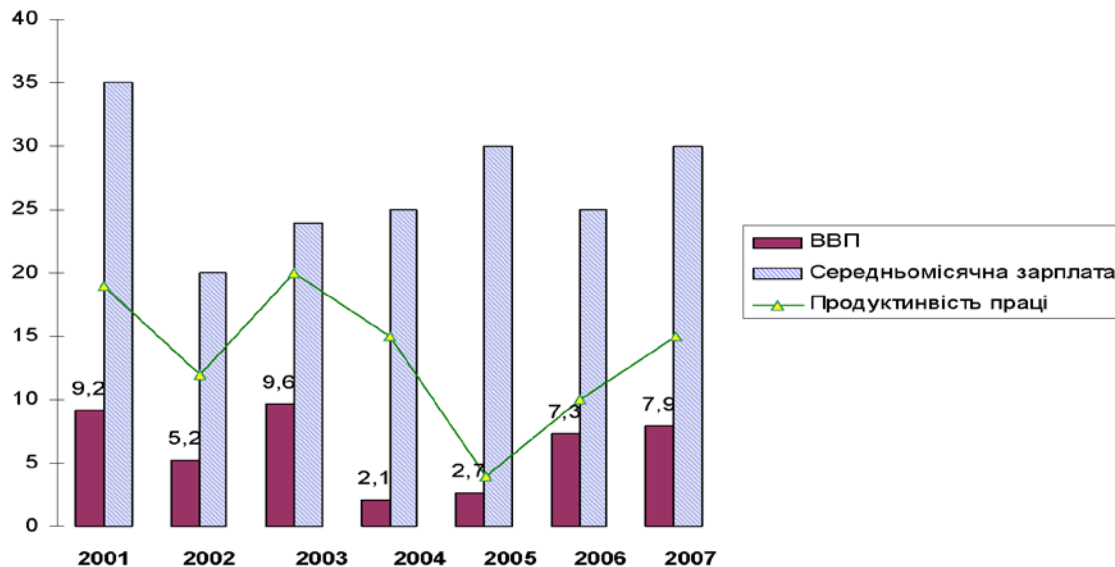

Рис. 4. Динаміка приросту продуктивності праці, середньомісячної заробітної плати та ВВП України у 2001–2007 рр., %

Розрахунок продуктивності праці свідчить, що протягом 1996–2008 рр. спостерігалася позитивна тенденція зростання продуктивності праці в Україні як за окремими видами економічної діяльності (сільське господарство, мисливство, лісове господарство; рибальство; добувна промисловість; переробна промисловість;

виробництво та розподілення електроенергії, газу та води; будівництво; торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; діяльність готелів та ресторанів; діяльність транспорту та зв'язку; фінансова діяльність; операції з нерухомим майном; державне управління; освіта; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги; надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту), так і в промисловості України в цілому. Одночасно знизилась частка промисловості у створенні ВДВ (1990 р. – 36 %, 2007 р. – 32,2 %, 2008 р. – 26 %), та у загальному випуску продукції і послуг (1990 р. – 50,7 %, 2007 р. – 46,1 %).

Щодо машинобудування, рівень продуктивності праці в галузі в Україні є у 3–4 рази нижчим, порівняно з економічно розвинутими країнами. Крім того, під впливом кризи частка галузі у загальному обсязі промислового виробництва знизилась з 14,4 % у 2007 р. до 11,1 % у 2009 р. при достатньо високому рівні запозичення іноземних технологій в галузі (35,6 % у 2007 р.). Також зроблено висновок щодо необхідності інтенсифікації використання трудових ресурсів у галузі, оскільки протягом наступних 10 років поповнення кількості економічно активного населення скоротиться у 10 разів.

На основі розрахунку динаміки номінальної і реальної продуктивності праці в Україні у 2000-2009 рр. (рис. 5) зроблено висновок щодо необхідності дослідження показника фінансової продуктивності праці, динаміка якого свідчить про різке зниження продуктивності кожної гривні, використаної на оплату праці (рис. 6).

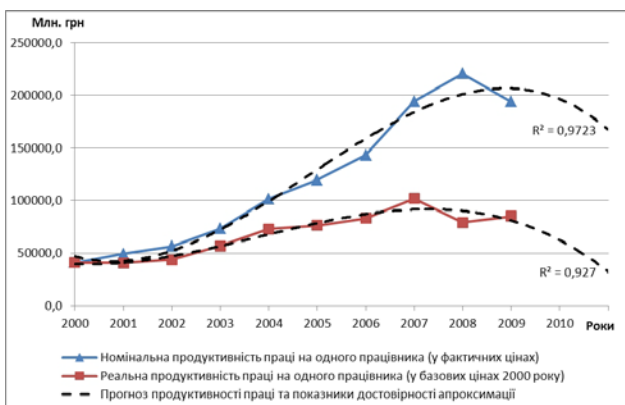

Рис. 5. Співвідношення номінальної й реальної продуктивності праці у промисловості України в 2000-2009 рр.

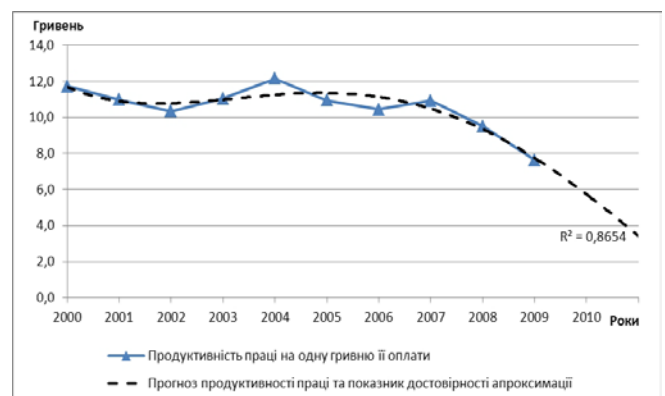

Рис. 6. Динаміка фінансової продуктивності праці у промисловості України в 2000-2009 рр.

Результати аналізу управління продуктивністю праці на підприємствах машинобудування України ВАТ "Первомайськдизельмаш", АТБТ "Миколаївський завод мастильного й фільтруючого обладнання", ДП "Миколаївське авіаремонтне підприємство" (табл. 2) свідчать про наявність подібних тенденцій: поступове зростання обсягів товарної продукції у 2010 р. в середньому на 0,52 %, порівняно з 2009 р.; скорочення чисельності працівників по всіх підприємствах більше, ніж на 3 %; скорочення питомої ваги робітничих кадрів у загальній чисельності персоналу підприємства; скорочення кількості відпрацьованого часу в середньому на 3,7 % через збільшення внутрішньозмінних та цілодобових втрат робочого часу.

Таблиця 2

**Співставлення показників продуктивності праці на досліджених
машинобудівних підприємствах, 2009–2010 рр., %**

<i>Показник</i>	<i>Приріст показників у 2010 році в порівнянні з 2009 роком</i>		
	<i>ВАТ "Первомайськ- дизельмаш"</i>	<i>АТВТ "Миколаївський завод мастильного й фільтруючого обладнання"</i>	<i>Державне підприємство України "Миколаївське авіаремонтне підприємство"</i>
Товарна продукція	1,19	0,16	0,23
Чисельність працівників	-3,60	-2,76	-3,93
у т.ч. робітників	-4,20	-0,30	-6,67
Питома вага робочих у загальній чисельності працівників	-0,63	2,57	-2,85
Кількість відпрацьованих робітниками:			
– людино-днів	-7,85	-2,99	-10,91
– людино-годин	-12,73	9,52	-16,48
Кількість днів, відпрацьованих одним робітником	-4,11	-2,69	-4,55
Середня тривалість робочого дня	-1,30	12,86	-6,25
Середня кількість годин, відпрацьованих одним робітником	-8,90	9,84	-10,51
Середньоквартальний виробіток одного працівника	4,97	3,01	4,33
Середньоквартальний виробіток одного робітника	5,63	0,46	7,39
Середньоденний виробіток одного робітника	9,82	3,24	12,50
Середньогодинний виробіток одного робітника	15,95	-8,54	20,00
Питома трудомісткість на 1000 грн.	-13,76	9,34	-16,67

Одночасно встановлено, що традиційні методичні підходи щодо аналізу продуктивної праці на підприємствах мають ряд недоліків: через складність аналізу показників неможливо здійснювати поточний моніторинг і здійснювати оперативне корегування управління продуктивністю праці, внаслідок чого не враховується багато змін, які відбуваються на підприємстві щоденно.

На прикладі АТВТ "Миколаївський завод мастильного й фільтруючого обладнання" здійснено апробацію багатофакторної моделі аналізу продуктивності праці та зроблено висновок щодо необхідності додаткового використання багатокритеріального та нормативного методів. При поєднанні зазначеного науково-методичного інструментарію створюються засади для розробки інтегрованої системи вимірювання, оцінки, контролю, планування і підвищення продуктивності праці на рівні підприємства.

У третьому розділі "**Формування антикризового управління продуктивністю праці в машинобудуванні**" запропоновано формування інноваційної інфраструктури, як передумови підвищення рівня продуктивності праці і конкурентоспроможності промисловості; здійснено прогнозування продуктивності

праці в системі макроекономічних показників за умови впровадження антикризових заходів; визначено напрямки удосконалення механізму управління продуктивністю праці на промисловому підприємстві.

В результаті проведеного дослідження зроблено висновок, що галузева організація промислової діяльності вичерпала свій потенціал, необхідно забезпечити перехід до вертикальної інтеграції, як передумови забезпечення економічного зростання у промисловості. Необхідною є розробка заходів щодо модернізації національної економіки з метою забезпечення її конкурентоспроможності (рис. 7).

Основною передумовою переходу до модернізаційного економічного розвитку національної економіки є формування відповідної інноваційної інфраструктури розвитку (підсистема в структурі інноваційної діяльності), яка, у свою чергу, є передумовою забезпечення зростання продуктивності праці. Створення інноваційної інфраструктури з метою забезпечення зростання продуктивності праці має передбачати формування розгалуженої інноваційної інфраструктури на чотирьох рівнях: національний (державний), регіональний, кластерний і внутрішньофірмовий.

Обґрунтовано, що для успішного інноваційного розвитку необхідно на регіональному рівні здійснювати кластеризацію "точок зростання". Запропоновано створити промисловий кластер у Миколаївській області у складі трьох підприємств машинобудування: Державне підприємство України "Миколаївське авіаремонтне підприємство", АТБТ "Миколаївський завод мастильного й фільтруючого обладнання", ВАТ "Первомайськдизельмаш". Запропоновано визначати інтегральну продуктивність праці в рамках промислового кластеру за формулою:

$$ППК = \frac{\sum_{i=1}^n ТПi}{\sum Чi}, \quad (1)$$

де $ППК$ – інтегральна продуктивність праці учасників кластеру, тис. грн./ осіб;
 $ТПi$ – товарна продукція i -го підприємства – учасника кластеру, тис. грн.;
 $Чi$ – чисельність персоналу i -го підприємства – учасника кластеру, осіб.

На основі моделювання впливу соціально-економічних факторів розвитку національної економіки на обсяг ВВП:

$$y = 6,21x_1^2 + 0,039x_2^2 + 0,58x_3^2 - 0,88x_4^2 + 10,05x_5^2 + 4,3x_6^2 + 1,43x_7^2, \quad (2)$$

де x_1 – проміжок часу, який дозволяє врахувати темпи зміни обсягів ВВП;
 x_2 – обсяг реалізованої продукції промисловості;
 x_3 – інвестиції в основний капітал;
 x_4 – роздрібний товарообіг підприємств;
 x_5 – обсяг експорту товарів і послуг;
 x_6 – обсяг імпорту товарів і послуг;
 x_7 – чисельність зайнятого населення,

здійснено прогнозування продуктивності праці в системі макроекономічних показників України за умови здійснення антикризових заходів (табл. 3).

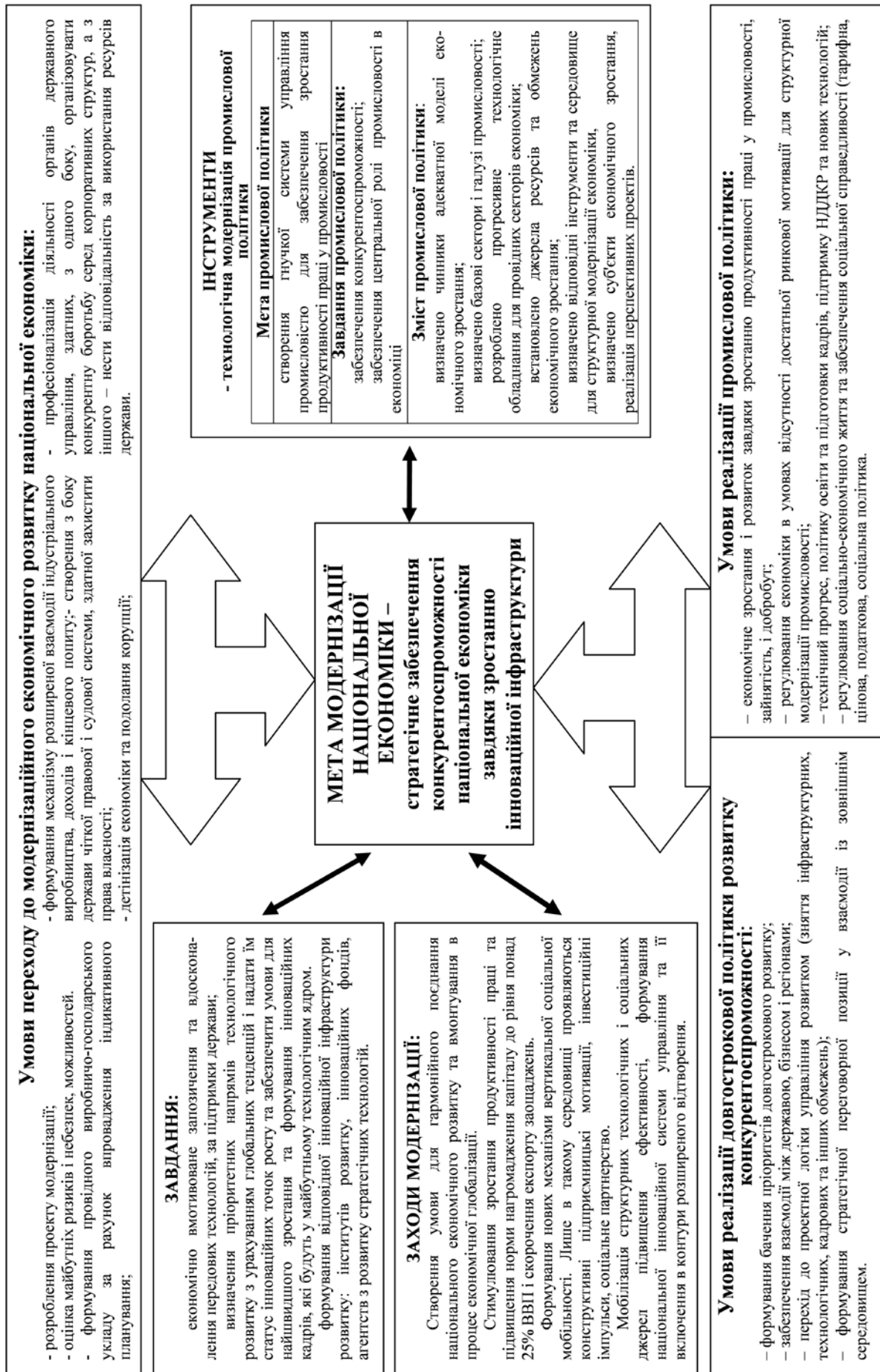

Рис. 7. Структурна схема модернізації національної економіки з метою забезпечення її конкурентоспроможності

Прогнозні значення продуктивності праці в Україні на період 2010–2012 рр.

<i>Прогнозний показник</i>	<i>2010 р.</i>	<i>2011 р.</i>	<i>Приріст показника, % до 2010 р.</i>	<i>2012 р.</i>	<i>Приріст показника, % до 2011 р.</i>
Зайняте населення, тис. осіб	20 191,50	20470,3	1,38	19765	-3,45
ВВП у фактичних цінах, млн. грн.	804899,5	851583,67	5,80	906936,6	6,50
Продуктивність праці у фактичних цінах, грн./чол.	39863,29	41600,937	4,36	45885,99	10,30

Виходячи з того, що основним рівнем забезпечення зростання продуктивності праці є мікрорівень, запропоновано *структурну схему етапізації управління продуктивністю праці на машинобудівному підприємстві* (рис. 8).

На основі дослідження існуючих сучасних інформаційних систем та методів прийняття управлінських рішень щодо підвищення продуктивності праці на підприємстві, *розроблено логіко-послідовну схему підтримки прийняття рішень з управління продуктивністю праці у машинобудуванні* (рис. 9), яка базується на таких принципах: формування оптимального стандартного набору показників вимірювання продуктивності, який відповідає специфічним умовам підприємства; реалізація концепції партисипативності управління продуктивністю праці на підприємстві; створення прозорої та економічної системи управління продуктивністю; система управління продуктивністю праці має бути включена до комплексної системи управління підприємством; здійснення прогнозу очікуваних результатів від підвищення продуктивності праці на підприємстві за умов вибору відповідних стимулів; успішність системи вимірювання продуктивності праці залежить від обґрунтованого вибору методів, об'єктів, суб'єктів і самого предмету вимірювання; здійснення комплексної оцінки продуктивності від використання ключових елементів витрат (жива праця, технологія, матеріали, трудові процеси, технологічні процеси і т.п.).

В межах запропонованої методики щодо оцінки продуктивності індивідуальної праці, із залученням експертних методів, методів соціологічного дослідження здійснено ранжування показників результативності індивідуальної праці (15 показників), з яких в якості найголовніших визначено такі: закінчення роботи у термін, встановлений для певного виду ремонту; якість виконання робіт, відсутність браку та переробок; точність виконання плану; підтримка інструменту й устаткування у відповідному робочому стані; пропозиції щодо нововведень.

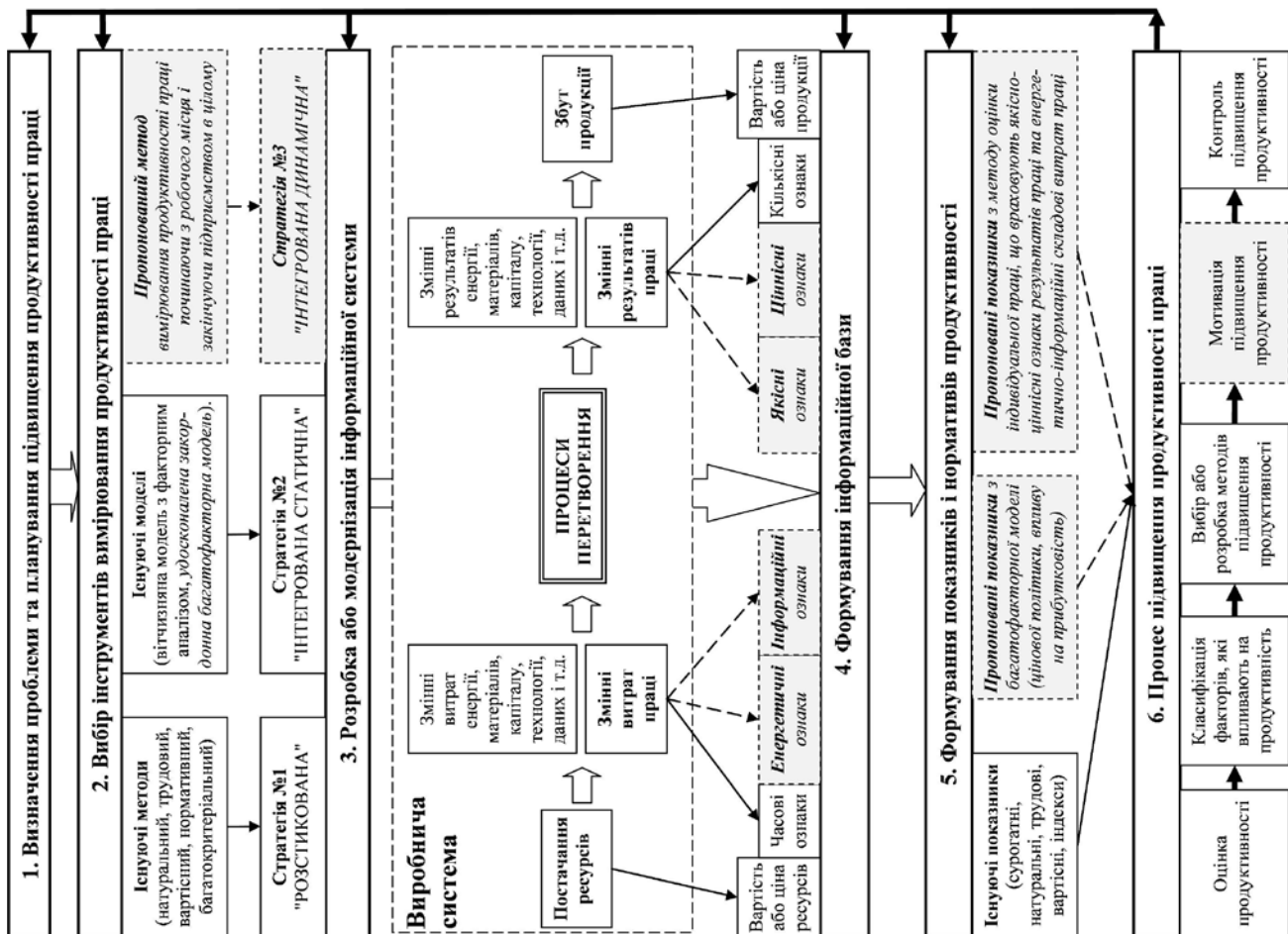

Рис. 8 Структурна схема етапизації управління продуктивністю праці на машинобудівному підприємстві

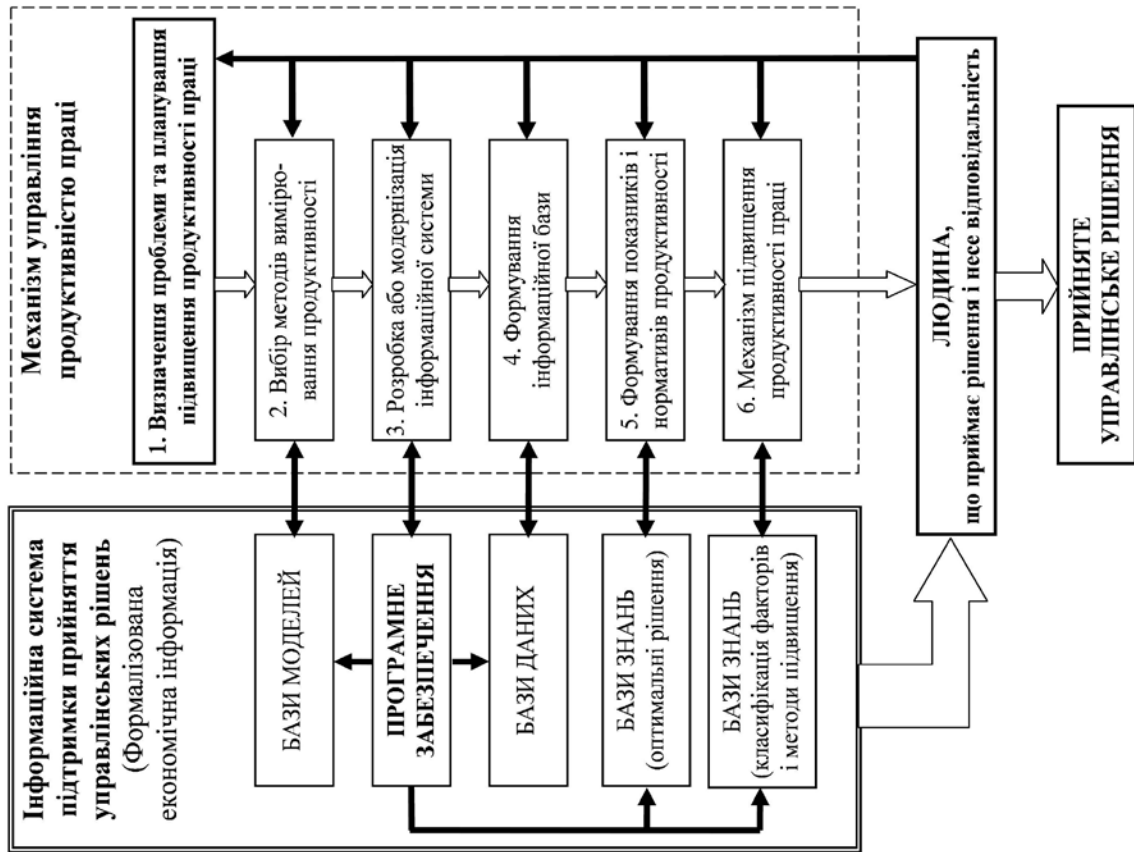

Рис. 9 Структурна схема підтримки прийняття рішень з управління продуктивністю праці на машинобудівному підприємстві

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження вирішено важливе наукове завдання щодо вдосконалення теоретико-методологічних і організаційно-методичних основ управління продуктивністю праці в машинобудуванні, як необхідної передумови підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

В результаті проведеного дослідження зроблено такі висновки:

1. В результаті дослідження теоретичних основ продуктивності праці зроблено висновок, що продуктивність – це комплексна проблема, яку необхідно розглядати як в економічному, так і соціальному аспектах.

2. Управління продуктивністю праці у машинобудуванні є важливою складовою управління як на макрорівні, так і на мікрорівні і має бути спрямованим, перш за все, на оптимізацію всього комплексу результатів фінансово-господарської діяльності машинобудівного підприємства, зокрема – на збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, розширення її номенклатури, зниження необґрунтованих витрат, зростання прибутку, збільшення заробітної плати і підвищення конкурентоспроможності тощо. Визначено основні етапи управління продуктивністю праці на машинобудівному підприємстві.

3. *Управління продуктивністю праці* уявляє собою механізм багатофункціонального взаємозв'язку між виробничими силами і виробничими відносинами, внаслідок чого має передбачати не тільки врахування факторів, які впливають на ефективність праці безпосередньо на виробництві, а й факторів, які визначають загальні пропорції праці в національній економіці, механізм їх регулювання, рівень розвитку науки й знань, гнучкість і маневреність економічних методів управління, пріоритети інвестиційної політики, розподілу та кооперації праці, суспільну організацію праці, відтворення робочої сили. Визначено передумови формування інтегральної парадигми управління продуктивністю праці. Запропоновано *структурну модель визначення продуктивності праці відповідно до інтегрованої концепції управління продуктивністю праці*.

4. На основі дослідження сутності, класифікації чинників і умов зростання продуктивності праці запропоновано класифікацію чинників зростання продуктивності праці для умов економіки різного типу (факторно-орієнтованої; економіки, яка орієнтована на ефективність; інноваційно-орієнтованої економіки), розроблено *класифікацію чинників зростання продуктивності праці для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в цілому, так і машинобудування зокрема*.

5. Встановлено, що після поступового зростання протягом 1996-2008 рр., у 2009 р., внаслідок впливу економічної кризи, відбулось значне зниження рівня продуктивності праці (на 35,78 %, порівняно з показником 2008 р.). Крім того, спостерігається суттєве відставання показників продуктивності праці в Україні від рівня розвинутих країн. За індексом продуктивності праці, обчисленим на основі даних МВФ і Міжнародної організації праці для 85 країн, в 2009 р. Україна посідала 72 місце (7203 дол./чол). За оцінками аналітиків McKinsey Company, для підтримки темпів зростання ВВП на рівні 1998–2007 рр., Україні необхідно підвищити продуктивність праці щонайменше в 2,6 рази.

6. Оцінка впливу ряду чинників зростання продуктивності праці на рівень конкурентоспроможності національної економіки свідчить про втрату позицій України у 2010 р. за наступними показниками глобального індексу конкурентоспроможності: забезпечення макроекономічної стабільності ефективність товарного ринку, удосконалення бізнесу, рейтинг створення кластерів, удосконалення процесу виробництва. В цілому протягом 1999-2008 рр. в Україні спостерігались ознаки порушення макроекономічної рівноваги, наявності екстенсивного шляху розвитку та деіндустріалізації економіки України.

7. Результати розрахунку продуктивності праці свідчать, що спостерігається позитивна тенденція зростання продуктивності праці в Україні як за окремими видами економічної діяльності, так і в промисловості України в цілому. Одночасно рівень продуктивності праці в машинобудуванні є в 3–4 рази нижчим в Україні у порівнянні з економічно розвинутими країнами. Зроблено висновок щодо необхідності інтенсифікації використання трудових ресурсів в галузі.

8. На основі розрахунку динаміки номінальної і реальної продуктивності праці в Україні зроблено висновок щодо необхідності аналізу показника фінансової продуктивності праці, динаміка якого свідчить про різке зниження продуктивності кожної гривні, використаної на оплату праці.

9. Результати аналізу управління продуктивністю праці на підприємствах машинобудування України свідчать про наявність подібних тенденцій (поступове зростання обсягів реалізованої продукції; скорочення чисельності працівників; скорочення питомої ваги робітничих кадрів у загальній чисельності персоналу підприємства; скорочення кількості відпрацьованого часу через збільшення внутрішньозмінних та цілодобових втрат робочого часу). Здійснено апробацію багатфакторної моделі аналізу продуктивності праці, зроблено висновок щодо необхідності додаткового використання багатокритеріального та нормативного методів – при поєднанні зазначеного науково-методичного інструментарію створюються засади для розробки інтегрованої системи вимірювання, оцінки, контролю, планування і підвищення продуктивності праці на рівні підприємства.

10. В результаті проведеного дослідження зроблено висновок щодо необхідності забезпечення переходу до вертикальної інтеграції як передумови забезпечення економічного зростання у промисловості. Розроблено *структурну схему модернізації національної економіки з метою забезпечення її конкурентоспроможності*. Доведено, що основною передумовою переходу до модернізаційного економічного розвитку національної економіки є формування відповідної інноваційної інфраструктури на чотирьох рівнях (державний, регіональний, кластерний і внутрішньо фірмовий) як передумови забезпечення зростання продуктивності праці. Обґрунтовано, що для успішного інноваційного розвитку необхідно на регіональному рівні здійснювати кластеризацію "точок зростання". Запропоновано формулу визначення інтегральної продуктивності праці в межах промислового кластеру.

11. На основі моделювання впливу соціально-економічних факторів розвитку національної економіки на обсяг ВВП здійснено прогнозування продуктивності праці в системі макроекономічних показників України за умови здійснення

антикризових заходів. Виходячи з того, що основним рівнем забезпечення зростання продуктивності праці є мікрорівень, запропоновано *структурну схему етапізації управління продуктивністю праці на машинобудівному підприємстві, логіко-послідовну схему підтримки прийняття рішень з управління продуктивністю праці.*

ПУБЛІКАЦІЇ АВТОРА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у наукових фахових виданнях:

1. Сергійчук С.І. Удосконалення механізму управління продуктивністю праці / С.І. Сергійчук // Вісник Донецького університету Серія В. – Донецьк. – 2010. – № 1. – С. 108–111 (0,5 д.а.).

2. Сергійчук С.І. Дослідження практики управління продуктивністю праці / С.І. Сергійчук // Збірник наукових праць НУК. – Миколаїв. – 2008. – №5 – С. 139–147 (0,6 д.а.).

3. Сергійчук С.І. Систематизація процесу управління продуктивністю праці / С.І. Сергійчук // Вісник ХНУ. – Хмельницький. – 2008. – №5 Т.2. – С. 230–236 (0,8 д.а.).

4. Сергійчук С.І. Дослідження методів вимірювання продуктивності праці / С.І. Сергійчук // Вісник ДонНУЕТ. – Донецьк. – 2008. – №4 – С. 99–100 (0,6 д.а.).

5. Сергійчук С.І. Систематизація понятійного апарату в сфері управління продуктивністю праці / К.В. Краснотрубенко, С.І. Сергійчук // Збірник наукових праць НУК. – Миколаїв. – 2008. – №3 – С. 142–150 (0,6/0,3 д.а.).

Особистий внесок здобувача: Розкрито зарубіжні підходи до визначення поняття "продуктивність праці" та систематизовано понятійний апарат у вигляді схеми показників продуктивності й результативності праці.

6. Сергійчук С.І. Еволюція поглядів на управління продуктивністю праці / П.М. Карась, С.І. Сергійчук // Вісник ХНУ. – Хмельницький. – 2008. – №1 Т.1. – С. 167–172 (0,7/0,4 д.а.).

Особистий внесок здобувача: історично досліджено появу й розвиток методів управління продуктивністю праці, а також визначено шляхи подальшого розвитку теорії й практики управління продуктивністю праці.

7. Сергійчук С.І. Управління продуктивністю праці через редукцію витрат й результатів праці / С.І. Сергійчук // Вісник ХНУ. – Хмельницький. – 2008. – №3 Т.3. – С. 44–50 (0,8 д.а.).

8. Сергійчук С.І. Проблеми інвестування в людський потенціал України / С.І. Сергійчук // Вісник ХНУ. – Хмельницький. – 2008. – №3 Т.1. – С. 75–77 (0,4 д.а.).

9. Сергійчук С.І. Управління продуктивністю індивідуальної праці / С.І. Сергійчук // Вісник ХНУ. – Хмельницький. – 2007. – №5 Т.1. – С. 225–232 (0,7 д.а.).

10. Сергійчук С.І. Проблеми управління результативністю праці на підприємстві / П.М. Карась, С.І. Сергійчук // Вісник ХНУ. – Хмельницький. – 2006. – №4 Т.2. – С. 44–46 (0,4/0,2 д.а.).

Особистий внесок здобувача: запропоновано модель виміру результативності праці з використанням універсальної одиниці.

Публікації в інших виданнях:

1. Сергійчук С.І. Вимірники продуктивності праці в суднобудуванні / С.І. Сергійчук // Перспективи регіонального розвитку в умовах подолання кризи: Збірник матеріалів науково-практичних економічних читань. – Миколаїв: НУК. – 2010. – С. 212–214 (0,2 д.а.).
2. Сергійчук С.І. Механізм захисту вітчизняних підприємств в умовах глобальної фінансової кризи / С.І. Сергійчук // Матеріали XIII міжнародної науково-практичної конференції "Фінанси України". – Том 3. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2009. – С. 49–52 (0,2 д.а.).
3. Сергійчук С.І. Розвиток системи показників ефективності управління корпоративними ресурсами / С.І. Сергійчук // Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції. – Миколаїв: НУК. – 2009. – С. 39–43 (0,2 д.а.).
4. Сергійчук С.І. Інформаційне забезпечення бюджетного контролю при управлінні продуктивністю праці / С.І. Сергійчук // Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції. – Миколаїв: НУК. – 2009. – С. 45–47 (0,2 д.а.).
5. Сергійчук С.І. Заходи щодо удосконалення системи економічної інформації / С.І. Сергійчук // Збірник матеріалів міжнародної Internet-конференції. – Миколаїв : НУК. – 2009. – С. 120–121 (0,2 д.а.).
6. Сергійчук С.І. Редукція витрат і результатів праці в економічному аналізі / С.І. Сергійчук // Збірник матеріалів міжвузівської науково-практичної конференції. – Миколаїв: НУК. – 2008. – С. 135–137 (0,2 д.а.).
7. Сергійчук С.І. Систематизація понятійного апарату в сфері управління продуктивністю праці / С.І. Сергійчук // Збірник матеріалів науково-практичної конференції. – Миколаїв: НУК. – 2008. – С. 108–109 (0,2 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Сергійчук Сергій Ілліч «Управління продуктивністю праці в машинобудуванні». – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика. – Донецький національний університет Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – Донецьк, 2011.

Дисертаційну роботу присвячено удосконаленню теоретико-методологічних положень, розробці науково-методичних основ і практичних рекомендацій щодо управління продуктивністю праці у машинобудуванні.

Визначено соціально-економічну сутність управління продуктивністю праці. Досліджено чинники зростання продуктивності праці відповідно до етапізації розвитку національної економіки. Проаналізовано науково-методичні підходи щодо оцінки і вимірювання продуктивності праці.

Здійснено оцінку продуктивності праці в контексті макроекономічної трансформації національної економіки в умовах кризи. Досліджено стан продуктивності праці у промисловості. Проаналізовано управління продуктивністю праці на підприємствах машинобудування України.

Запропоновано формування інноваційної інфраструктури, як передумови підвищення рівня продуктивності праці і конкурентоспроможності промисловості. Здійснено прогнозування продуктивності праці в системі макроекономічних показників за умови впровадження антикризових заходів. Визначено напрямки удосконалення механізму управління продуктивністю праці на машинобудівному підприємстві.

Ключові слова: продуктивність праці, управління продуктивністю праці, машинобудування, зростання продуктивності праці, вимірювання продуктивності праці, національна економіка, криза.

АННОТАЦИЯ

Сергейчук Сергей Ильич «Управления производительностью труда в машиностроении». – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.07 – Демография, экономика труда, социальная экономика и политика. – Донецкий национальный университет Министерства образования и науки, молодежи и спорта Украины. – Донецк, 2011.

Диссертационная работа посвящена совершенствованию теоретико-методологических положений, разработке научно-методических основы практических рекомендаций по управлению производительностью труда в машиностроении.

Определена социально-экономическая сущность управления производительностью труда. Исследованы факторы роста производительности труда в соответствии с этапизацией развития национальной экономики. Проанализированы научно-методические подходы к оценке и измерению производительностью труда.

Систематизированы основные этапы процесса управления производительностью труда на машиностроительном предприятии. Разработана классификация факторов роста производительности труда для обеспечения конкурентоспособности национальной экономики. Предложена структурная модель определения производительности труда в соответствии с интегрированной концепцией управления производительностью труда.

Осуществлена оценка производительности труда в контексте макроэкономической трансформации национальной экономики в условиях кризиса. Исследовано состояние производительности труда в промышленности. Проанализировано управление производительностью труда на предприятиях машиностроения Украины.

Установлено отставание показателей производительности труда в Украине от уровня развитых стран. Оценено влияние ряда факторов роста производительности труда на уровень конкурентоспособности национальной экономики. Рассчитаны показатели номинальной, реальной и финансовой производительности труда.

Предложено формирование инновационной инфраструктуры как предпосылки повышения уровня производительности труда и конкурентоспособности промышленности. Осуществлено прогнозирование производительности труда в системе макроэкономических показателей при условии внедрения антикризисных мер. Определены направления усовершенствования механизма управления

производительностью труда на машиностроительном предприятии.

Разработана структурная схема модернизации национальной экономики с целью обеспечения ее конкурентоспособности. Осуществлено моделирование влияния социально-экономических факторов развития национальной экономики на объем ВВП. Предложена структурная схема этапизации управления производительностью труда на машиностроительном предприятии. Разработана логико-последовательная схема поддержки принятия решений по управлению производительностью труда на машиностроительном предприятии.

Ключевые слова: производительность труда, управление производительностью труда, машиностроение, рост производительности труда, измерение производительности труда, национальная экономика, кризис.

SUMMARY

Sergeichuk S.I. Productivity labour management in mashing building. – Manuscript.

Dissertation on the receipt of scientific degree of Candidate of Economic Sciences after speciality 08.00.07 – Demography, Labor Economics, Social Economics and Politics. – Donetsk National University of Ministry of Education and Science, youth and sports of Ukraine. – Donetsk, 2011.

The thesis is dedicated to the improvement of theoretical and methodological provisions, development of scientific and methodological bases and practical recommendations on managing productivity in engineering.

Identified socio-economic essence of productivity. Factors productivity growth etapizatsiyi according to its national economy. The scientific and methodological approaches to assessment and measurement of productivity.

The estimation of labor productivity in the context of macro-economic transformation of the national economy in crisis. The state of productivity in the industry. The analysis of labor productivity, machine-building enterprises of Ukraine.

Forming the innovation infrastructure as a condition of the level of productivity and industrial competitiveness. Predicted the productivity in the system of macroeconomic indicators, subject to anti-crisis measures. The system of performance management work in the machine-building enterprise.

Key words: productivity, labor productivity management, engineering, productivity growth, measuring productivity, national economy, the crisis.

Підписано до друку 11.01.2011 р. Формат 60х90/16. Папір типографський.
Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Замовлення №040311/217

Видавництво Донецького національного університету,
83001, м.Донецьк, вул. Університетська, 24
Надруковано: Центр інформаційних комп'ютерних технологій
Донецького національного університету
83001, м.Донецьк, вул. Університетська, 24
Свідоцтво про держреєстрацію:
серія ДК №1854 від 24.06.2004 р.